

# Mikor gyerekek voltam... 3.



Lektorált változat

---

*A VERSLISTA által kiírt nyílt pályázatos írásokból – PDF-ben – 2019*

---



**Lektor: Kutasi Horváth Katalin**

**A pályázatra 41 írás érkezett be.**

**A zsűri döntése alapján**

**I. helyezett lett:**

**Kürtösi Gizella: Penészvirág**

**II. helyezett lett:**

**Klotz Mária: keretes burok**

**III. helyezett lett:**

**Kutasi Horváth Katalin: Szárnyakat igéztem  
és Bojár Cassino: Mikor gyerek voltam (Alex története)**

**című írása.**

**Gratulálunk!**

## Tátos Gyöngyi: Kecskés néni

Nyáron költöztünk fel a budai hegyekbe. Augusztusban töltöttem be a negyedik évemet. Csodálatos volt a változás, és mint a szivacs a vizet, úgy ittam be a sok újdonságot. Kinyílt a természet a számomra. A városi magas házak zárt utcasora sokkal kevesebb élményt adott, mint a kertvárosi élet. Születésnapom után nemsokára született egy kishúgom. Én lettem a középső gyerek. Bátyám négy évvel volt nálam idősebb.

Októberben egyre kopárabb lett a táj. A nap sugarait nem nyelte el a sok lomb, így a kopár ágak között könnyen jutott be a reggeli napsugár a kishozabánkba. Érdekes, szép képeket és fényeket rajzolt a szoba falára. Mikor reggel kinyitottam a szemem álmosan, figyeltem az ablakon betolakodó fénycsíkokat, amik rátapadtak a szoba falára. Egyre érdeklődőbben néztem a fények játékát. Felpattantam, a párnámat magasra polcoltam és félig ülve, a szobának háttal a fal felé fordulva bámultam a falat. Észre sem vettem, hogy a bátyám aggódva figyelte mozdulatlanságomat.

- Jó reggelt, valami bajod van? - kérdezte aggódva.

Meglepetten fordultam a testvérem felé, a hang irányába.

- Jó reggelt, Pityukám! Fölébredtél?

- Föl, de te miért fordítasz hátat? Miért nem fekszel rendesen az ágyban?

- Azt nézem a falon - mutattam a mozgó árnyékképekre.

- Jé, de jópofa!

Valóban érdekes rajzolatot vetített a falra az ablak előtt álló nagy cseresznyefa, ahogy az őszi szél kint mozgatta az ágait. Bent a gyermeki képzeletünk árnyjáték-előadást látott a falon.

Pityu kiugrott az ágyából és mellém kucorodott. Az árnyjáték látványát megtoldotta egy szép, hosszú nyakú hattyúval, amit karjaival mintázott.

- Jé, egy hattyú ül az ágon, és alatta csillog a víz! - kiáltottam fel csodálkozva.

- És most? - kérdezte bátyám.

- Egy nyuszika.

Bátyám minden ügyes figuráját nagy örömteli kacagással jutalmaztam.

- Jó reggelt, lustaságok! - köszönt be édesanyánk.

### MIKOR GYEREK VOLTAM... 3.

---

- Már kihűl a reggeli, és ti még mindig ágyban vagytok?

Mind a ketten mosolyogva mutattuk a falon lévő előadást, aminek következtében édesanyánk is leült Pityu ágyára és ámulattal figyelte bátyám és a cseresznyefa napsugaras adását.

Kis idő múlva megszólalt.

- Jaj nekem, elszórakozom itt az időt, és nem leszek kész a munkámmal. Aranyosak és ügyesek vagytok - mondta, miközben átölelt minket.

- Sajnos vége az előadásnak, mert sok dolgunk van ma. Majd később folytatjuk, de most ki az ágyból!

- Majd ha a nap újra bejön az ablakon - motyogtam kissé bosszúsan. Öltözködés közben Pityu megvigasztalt, hogy ezt a fák ágai nélkül is lehet csinálni bármikor, ha a lámpa fénye megvilágítja a formákat. El is határoztuk, hogy karácsonyra meglepetésnek apukának csinálunk egy előadást. Addig jól felkészülünk. Elmondtuk édesanyának, aki nagyon örült az ötletnek, és megígérte, hogy segít is benne. Persze kompromisszumok árán, mert édesanyám elvárta, hogy mi is segítsünk felkészülni a télre, és hordjuk be szorgalmasan a sok összegyűjtött rőzsét a helyére, amiket ő ügyesen feldarabolt.

Szorgalmasan összedolgoztunk mi hárman, és közben megbeszéltük a nagy meglepetés dolgait. Annyira elmerültünk az ötletek és munka dolgában, hogy édesanyánk nem is vette észre, hogy az idő rohamosan múlik, és Pityunak iskolába kell mennie. Gyors mozdulatokkal kapta le a fogasról a kabátokat és segítette fel a bátyámra, majd engem is bele akart bújtatni az enyémbé.

- Én még nem vagyok iskolás, és nem megyek sehová - mondtam, miközben kihátráltam az öltözködés elől.

- Tudom, kislányom, de te okos kislány vagy, és most segíthetsz nekem. Te is menj a sarokig Pityuval, és hozzá! Rózsika nénitől tejet a kannában.

- Milyen Rózsika nénitől?

- Jaj, hát... akinek kecskéje van odaát - mutatott a sarok felé a mamám.

- A kecskés nénitől?

- Igen. De nehogy kecskés néninek szólítsd, csak mi hívjuk itthon így, mert kecskéje van. A néni neve Rózsika.

## A VERSLISTA ÁLTAL KIÍRT NYÍLT PÁLYÁZATOS ÍRÁSOKBÓL...

---

Együtt léptünk ki a kertből, de a sarkon Pityu fölfele indult az iskolába, én meg a néni kapujához. Vidáman lóbáltam kezemben a tejeskannát és büszke voltam, hogy én vihetem haza a kis Ilonkának a tejet. Azt jelentette számomra, hogy már nagy vagyok és rám lehet fontos dolgokat bízni.

Mikor a sövényes kerítéshez értem, pipiskedve kukucskáltam be a lombjukat vesztett sűrű ágak között a ház felé.

Benyitottam a kertkapun, de az nem akart kinyílni. Hiába csimpszkodtam rá és húztam, vontam.

- Rózsika néni! - kiáltottam befelé. Akárhogy becéztem is: Róza néni, Rozika, Rozálka néni, nem volt hatása.

Végül elveszítettem a türelmemet, felmásztam a kapura és könnyedén átvetettem magam a túloldalra. A ház ajtaján is hiába kopogtam egy ideig. Végül óvatosan nyomtam le a kilincset, és kinyitottam az ajtót. Köszöntem, de nem jött válasz. A konyha kályhájában pattogott a tűz.

Tudtam, hogy a hátsó kertben vannak még kis házak, amikben az állatok laknak. Elindultam a lefelé vezető kerti úton, és közben hangosan köszöngettem.

- Csókolom, csókolom, itt vagyok.

Végre az egyik kis házból meghallottam Rózsika néni kedves hangját.

- Te vagy az, Bogaram? - mert így nevezett, ha édesanyámmal együtt mentünk hozzá tejért.

- Igen, én vagyok, Édesanya átküldött a tejért.

- Gyere be, itt vagyok a kisházban, éppen fejem a Gizit.

Elámulva bámultam, ahogy a néni ül egy kis sámlin, és a kecske alatt egy nagy kerek valamiből susogva spriccel a fehér tej egy furcsa féloldalas edénybe, amilyent még sohasem láttam.

Olyan volt, mint egy vödör, de ennek a fél oldala magasított volt. Ezt nevezik fejlődésának /fejősajtár, sétő, zsétár, rocska/.

- Jé, de érdekes! - mondtam ámulva, és óvatosan közelítettem, majd le-guggoltam, hogy közelebből láthassam a fejést.

- Látod, milyen szép tőgye van?

- Az mi, hogy tőgye?

### MIKOR GYEREK VOLTAM... 3.

---

- Hát ez, ni - mutatott a kecske hasa alatti nagy, labdaszerű kerek dologra, amiből cumik nőttek ki. Mint amilyen cumit édesanya húz az üvegre, amiből szopik a kistestvérem.

- Nem láttál még kecskét fejni soha?

- Nem. De nagyon érdekes.

- Gyere közelebb! Ne félj, nem bánt. Megmutassam, hogyan kell fejni? Meg akarod tanulni?

- Igen, igen! - ugrottam örömben egy nagyot és összecsaptam a tenyerem. Szegény kecske ijedtében akkorát dobbantott, hogy majdnem kiverte a dézsát Rózsika öléből.

- Csöndesebben! Nem szereti Gizike a nagy hangoskodást. No, ülj le ide, a helyemre, és fogd a két csöcsét a markodba!

- Mit fogjak meg?

- Hát ezt, amit én is fogtam. Ezek itt a csöcsei. Ezekből folyik a tej. Ne félj tőle! Markold meg a tenyereddel óvatosan, és szorítsd meg úgy, hogy közben húzod lefelé. De ne durván, csak finoman, nehogy fájjon neki.

Boldog vigyorral az arcomon megmarkoltam azokat a hosszúkás valamiket, amik puhák voltak és melegek. Elkezdtem lefelé húzni.

- Állj meg! - kapta el a kezemet a gazdaasszony, amikor látta, hogy a szegény kecske lábai kezdtek megrogyni, annyira erősen húztam lefelé a csöcseit.

- Nem a földig kell húzni, csak egy kicsit. Szegény Gizi így össze fog rogni.

Megfogta az ökleimet, és kicsi, rángató, markoló mozdulatokat téve próbálta éreztetni velem a műveletet.

Türelmetlenül vártam, hogy spricceljen a tej, de csalódottan vettem tudomásul, hogy ketten is hiába huzigáljuk, semmi sem történik.

- Ha ügyesen megmarkolod, és kicsit húzod le, akkor biztos jönni fog - biztatott a néni.

Megmarkoltam és hátrahajolva néztem a néniére, hogy még jobban értem a tanítását, közben gyakorlatban csináltam, amit mondott. Hirtelen a spriccelő tej fehéren folyt le a cipóm tetejéről.

Mikor odapillantottam, nem az öröm volt bennem, hogy sikerült a fejés, hanem mélyen felháborodtam.

## A VERSLISTA ÁLTAL KIÍRT NYÍLT PÁLYÁZATOS ÍRÁSOKBÓL...

---

- Hé, ne köpd le a cipőmet! - felkiáltással felugrottam a sámliról. A néni jóízű nevetésben tört ki.

- Látod, hogy jön a tej! Ügyes vagy. Töröld meg a cipődet, míg a dézsából kitöltöm a tejet!

Átfogta azt a furcsa vödröt és kiment a ház felé. Miközben törülgettem a cipőmet, megnyugodtam és búcsúképpen kissé felbátorodva egy kis ideig simogattam Gizi tomporát, aztán elindultam én is a ház irányába.

Ahogy a keskeny úton lépegettem, a hátam mögött furcsa - HHHHH-GRIII - hangra lettem figyelmes. Éppen hátrafordultam a hang irányába, mikor a combomon éles fájdalmat éreztem. Visítottam egy nagyot és ugrottam egyet. Nagy meglepetésemben elkezdtem üvöltve rohanni a házhoz.

- Kecskés néni! Kecskés néni! - kiabáltam és hirtelen felrántottam a kilincset, ijedten, könnyes szemekkel rontottam be a konyhába.

- Mi történt, bogaram? - ugrott hozzám meglepődve a néni.

- Az a kígyónyakú madár beleharapott a combomba - mutattam ki a kert felé sírva.

- Milyen madár, mit csinált?

- Mikor jöttem az úton, akkor ide harapott a combomba az a nagy, fehér, kígyónyakú madár - mondtam kapkodva a levegőt és közben potyogtak a könnyeim. Rózsika elnevette magát.

- Szegénykém. Biztos betolakodónak néztek. A libák, főleg a gúnár nem szereti az idegeneket. Még téged sem, mert sohasem láttak itt, az udvarban. Mutasd, hol csípett meg!

Megnézte a csípés helyét.

- Hát tényleg alaposan beléd mart az a rosszaság. Majd teszek rá finom krémet, és hamar elmúlik. Nagyon fáj?

- Egy kicsit - mondtam még szipogva.

- Inkább megijedtél, úgy-e? Tudod, ő is megijedt tőled. Mivel nem ismer téged, féltette az udvart. A liba a legjobb házőrző. Minden neszre azonnal jelez, és nagyon bátor madár. Nem fél, elüldözi az idegent.

- Engem is el akart üldözni, azért harapott meg?

- Hát lehet, hogy üldözött, de a liba nem harap, hanem csíp.

- Én nem szeretem azt a libát.

### MIKOR GYEREK VOLTAM... 3.

---

- Pedig hasznos jószág. Ettél már libasültet, vagy sült libamájat?  
Nagy kerek szemekkel bámultam a nénire.

- Az mi? - kérdeztem

- Hát, ha jól felhizlalják a libát, nagyon finom húsa lesz. Jobbnál jobb ételeket lehet belőle készíteni, és a mája a legfinomabb éték, sok vitamint tartalmaz, amitől egészséges lesz az ember, ha megeszi. Szereted a zsíros kenyeret?

- Igen.

- A libaszír is nagyon finom ám!

Furcsán nézhettem a nénire, mert nem értettem egészen, amit mondott.

- Miért nézel ilyen furcsán? Nem hiszed el, hogy finom?

Hogy is hihettem volna 1947-ben? Nem sokkal a háború befejezése után nemigen ettünk ilyesmit. A cukor, liszt, zsír, vaj, hús, tej, kenyér is csak úgy kerülhettek az asztalra, hogy ügyes beosztással, jó gazdálkodással lehetett elhasználni a porciót /adagot/.

Minden ember részére ki volt számolva egy bizonyos adag, és annak az adagnak napijegye volt. A gyerekek fél adagot kaptak. Havonta kiosztották az állampolgárok részére a jegyeket. Egy hétre csak egy adag húst kapott minden ember. Mindenki saját családjában úgy osztotta be a jegyeket, ahogy tudta.

Ha valaki gyakorlott háziasszony volt és tudott spórolni, még néha süteményt is tudott sütni a családnak. Vagy hosszú ügyeskedéssel egy-egy jeles születésnapot tortával tudtak ünnepelni. Jaj volt és éhség uralkodott abban a családban, ahol nem tudták beosztani a jegyeket, és már a hónap első napjaiban beváltották és elvásárolták az adagokat. Bizony sok ember és gyerek éhezett abban az időben.

Rózsi néni libáról szóló hizlalása és levágása eszembe juttatta a Jancsi és Juliska meséjét, amit édesanyám olvasott fel. Borzongva néztem a kis ólak felé a falon át, és láttam bennük a boszorkány ólait, amibe a gyerekeket zárta.

Ezek ott hátul pont olyanok voltak, mint a mesekönyv rajza.

- Min gondolkozol, Bogaram? - rázta meg a vállam a néni, mert annyira elbambultam.



## A VERSLISTA ÁLTAL KIÍRT NYÍLT PÁLYÁZATOS ÍRÁSOKBÓL...

---

- Hát, hát... akkor kecskés néni is boszorkány? - kérdeztem gyermeki ártatlansággal.

- Ki az a kecskés néni?

Felrántottam a vállam és mutatóujjammal hirtelen ráböktem Rózsikára.

- Hát Rózsika néni. Bocsánat, véletlenül mondtam.

- Mit mondtál véletlenül?

- Azt, hogy kecskés néni, mert édesanya azt mondta, hogy a néni neve Rózsika néni, és nem szabad azt mondani, hogy kecskés néni. Csak mi hívjuk otthon így a nénit.

Rózsika elnevette magát.

- ÁÁÁ, már értem. A Gizi kecském miatt kaptam ezt a megtisztelő nevet.

- Igen - válaszoltam halkán, és szégyenlősen lesütöttem a szemem.

- Nem baj, nem haragszom, te nyugodtan, akár így is hívhatsz, ha neked ez jobban tetszik. Attól még jó barátok maradunk, nem? - nyújtotta kézfogásra a kezét.

Én gyorsan hátraraktam az enyémet és elléptem.

A nő nem értette a dolgot. Az eddig kedves, csacsogó gyermek most morcos, rideg, visszautasító gyerekké vált.

- Sietnem kell haza, mert édesanya vár - mondtam hűvösen és a kannáért nyúltam.

- Csókolom - köszöntem illedelmesen és elsziettem.

- Várj, bogaram! Kinyitom a kaput. Tényleg! Te hogy jöttél be? Hisz zárva van - kérdezte kedvesen.

- Bemásztam - feleltem ridegen

Rózsika kinyitotta a kaput, utána leguggolt hozzám és kedvesen mondta:

- Ügyes kislány vagy és talpraesett. Nagyon örülnék neki, ha máskor is átjönneél hozzám - közben megsimogatta a fejem.

Elkaptam a fejem és az járt a gondolatomban, hogy biztos fel akar engem is hizlalni. Nem volt időm köszönni, mert gyors léptekkel elmene-kültem a boszorkánytól.

\*\*\*

Állandóan frissülő irodalmi pályázatok a  
[http://poeta.hu/ingyen\\_oldal](http://poeta.hu/ingyen_oldal)

### Kürtösi Gizella: Penészvirág

Ma sem tudom eldönteni, melyik szülő neveli okosabban a gyermekét.

Az, aki kiskorától kezdve így neveli: Te vagy a legszebb, a legokosabb, a legügyesebb mindenkinél egy kicsit valamivel.

Vagy az, aki ezt sugallja: Az én gyermekem vagy, szeretlek, ellátlak mindennel, ami egy gondos szülőtől elvárható, de nem dicsérgetlek sem a szépséged, sem az okosságod, esetleg ügyességed miatt. Sőt, ha kicsit elégedett lennél valamilyen szempontból önmagaddal, hát ne legyél! Nálunk az utóbbi volt jellemző.

Ma már biztos vagyok benne, hogy ezt visszük magunkkal generációkon át, árnyalatnyi különbségekkel.

Az én Édesanyám nagyon sokat dolgozott. Hajnalban kelt, kézzel fejte a három tehenet, elrendezte a tejet, felöntötte a túrót. Következtek az anyadisznók, kismalacok, hízók és a baromfiudvar.

Aztán reggelit készített. Reggeli után kimentünk a földre dolgozni. Tizenegy órakor bement ebédet főzni, közben végigszaladta az állatokat az udvarban.

Edéd után felpattant a motorra. Deelés helyett lehengetelt egy-két szobát, csíkot húzott egyet-kettőt, hogy szép legyen. Amire mi kipihentük magunkat, már otthon volt és indultunk kötözni, kapálni, ami éppen soron volt.

Kedden és pénteken a kecskeméti piacra motorozott túróval, tejföllel, baromfival.

Ilyen volt egy nyári napja. Ráadásul ezt úgy tette, mintha nem lenne fáradt soha, és mindig vidám volt.

Nekünk, gyerekeknek is volt tennivalónk. Teheneket kihajtani, arrébb kötni, délben itatni. A bátyám sokat vigyázott a pulykákra. Haragudott rájuk, mert sokat kellett menni utánuk, és nagyon kiszámíthatatlanok voltak. Kicsit rám is, mert én ebből kimaradtam.

Édesapám is sokat dolgozott. A munkája annyival volt egyszerűbb, hogy inkább a földekre korlátozódott. Látszatra. Ha úgy adódott, a háztartásban is otthon volt, például amikor Édesanyám piacra ment.

Ő egy kicsit babusgatósabb volt. Ha valami rosszat tettem, hozzá húzódtam a megérdemelt „feketeleves” elől.

Télen Édesapám disznóvágásokra járt, nagyon szerették, ahogy készítette. Vizonzásul nyáron mindenki jött segíteni, ha a földön dolgoztunk. Munka közben megbeszélték, melyik nap kinél kaszálnak, mikor ekézi meg Édesapám a szomszéd néni kukoricáját, mikor fogunk kötözni, és vasárnap délelőtt kinek a haját fogja levágni. Úgy mondtuk: nyiratkozni.

Sok munkával, de biztonságban, békében éltünk az egymásra figyelés és összetartás jegyében.

Szerettem a felnőttek körében, mert sokat évdtek velem.

Mindenkinek az életében volt derű és ború egyaránt, de volt egy csodálatos tulajdonságuk, a borút derűvel oldották.

Amikor valaki beteg lett, Édesapám szállította orvoshoz a hatvanas évek szállítójárműveként használt lovas kocsival, Pannónia motorral, később személyautóval.

Így talán több felnőttel találkoztam, mint a többi gyerek. Több gonddal és problémával is. Édesanyám néha felszólított ugyan: „Te most csukd be a füled”, de a parancs betartását nem lehetett ellenőrizni. Különben sem lehet egy fület becsukni.

Vézna, nagyon szeplős kislány voltam, sötét, göndör hajjal, ami olyan rövidre volt vágva, hogy csak úgynevezett „kakastaréj” volt hagyva a fejem tetején.

Egyáltalán nem voltam megelégedve a külsőmmel. Csodálva bámultam a többiek hosszú szőke vagy barna copfjait masnival vagy anélkül. Annyi szeplője talán senkinek nem volt, mint nekem. Lehet, nem látszott rajtam, de nagyon bántott.

Anyukám sem oldotta a feszültséget, mert amikor valami miatt szóba jött a külsőm, kedvesen civódva ugyan, de a következő jelzők jöttek elő: cingi-bingi szeplőfészek, penészvirág.

A penészvirágon csodálkoztam. Honnan veszi ezt a szót, merthogy a penészvirág nem is létezik. A penész az egyszerűen ronda és kész. Nem lehet virágja.

Nagy kitérő után harminc évvel később ugyanazon a földön vágtam a libáknak zölden a kukoricát. Az egyik kukoricaszáron, a cső helyén egy nagy kaktuszvirág formájú valamit pillantottam meg világos lila-fehér árnyalatban.

### MIKOR GYEREK VOLTAM... 3.

---

A szárványó megállt a kezemben. Egy szép nagy egészséges, frissen nyílt virág pompázott előttem.

Csak álltam. Lassan kezdett derengeni. Ez nem lehet! Ez lehet az? Hát létezik? Tényleg létezik a penészvirág? De hát ez nem is csúnya, sőt! Szegény Anyám. Talán ez esett a legrosszabbul, amikor ezt mondta.

Most itt csodálom ezt a különleges, gyönyörű virágot. Joggal venné rossznéven, ha tudná, hogy hozzám hasonlították.

És állunk szemben egymással, harminc évvel később.

A penészvirág meg én.

### **Császár József: Jámbor Varga, a dinnyecsősz**

Jó ember volt a dinnyecsősz,

nagy szakállá és haja ősz.

Volt egy kicsike kunyhója,

meg óriás bunkósbotja.

Volt kutyája, egy fekete,

Kormos volt a kutya neve.

Volt, csak volt, és volt, és csak volt,

volt bizony, mert régen megholt.

Jó ember volt, megérdemli,

hogy itt pár sor jusson neki.

A szőlőhegy derekánál

üldögélt a kunyhójánál.

Óriás dinnyék körötte,

ő és kutyája őrizte,

mely „veszedelmes” hírben állt:

nem tett senkiben eddig kárt.

Gyerekek, ha arra jártunk,

tőle mindig dinnyét kaptunk,

elővette a zsebkését,

levágott egy jó nagy karét.

Két kezünkkel megragadtuk,  
és csak faltuk, faltuk, faltuk.  
Kezünk szárán a dinnyelé  
lassan csordogált lefelé.  
Mesét mondott, amíg ettünk,  
ettünk, és reá figyeltünk.  
Tőle tudtuk azt a mesét,  
hogy a kutya helyet cserélt  
a kakással a tyúkólba',  
így őt vitte el a róka.  
Zsákba dugta és cipelte,  
ide, ki a szőlőhegyre.  
Így lett övé Kormos kutya,  
és egy vörös rókabunda.

Jött Lőrinc, és egyik este  
a sok dinnyét mind elvitte,  
s amikor jött az őszi köd,  
a dinnyecsősz elköltözött.  
Jámbor Varga jó ember volt,  
Sajnálom, hogy régen megholt.

### **Jéga Szabó Ibolya: Elszaladt idő**

*„A gyermekkor neszek, illatok, és tarka képek kavalkádja, amely köré a ráeszmélés idővel sötét fátylat sző.” (John Betieman)*

Csak vendégek vagyunk ebben a fénytől ragyogó világban, melyben egy röpke kis időre itt ragadunk. Nem hozunk ajándékot, csak önmagunkat, a reményeinket egy szép életben, egy szerencsés sorsban. Ha majdan kilépünk az ismeretlenség sötét kapuján át a holtak birodalmába, nem viszünk semmit magunkkal. Elhagyunk mögöttünk mindent, szerzett értékeinket, a szeretet kincseit, a boldogságunk apró lángjait, a földi élet keserveit, gyerekeink ölelését, unokáink kacaját, és az életünk legszebb emlékeit, a gondtalanul boldog gyermekkort.

Emlékeink az életünk ajándékai, egyetlen kapcsolatunk a múlttal. Peregnek az évek, egyre gyorsabban, és mi rakjuk szép sorban a polcokra - agyunk emlékraktárába - a jókat, a rosszakat, a sorsfordítókat, az emberpróbálókat és a szívet melengetőket. Őszbehajlón sokszor elmerengünk egy-egy mélyről felhozott emléken, és boldogan mosolygunk, mert az emlékezés nagy ajándéka egy öreg, felejtő agynak. Már csak a szépre emlékezem, mondjuk. Valóban a szép és jó emlékeket a könnyen elérhető helyre tettük, a rosszakat mindig jó mélyre dugtuk, hogy ne is találjuk meg azt soha. Furcsa módon - vagy talán nem is - hogy a régi, gyermekkori, fiatalkori emlékeinket könnyedén kapjuk elő, gondosan leporolva, megszipítva azokat. A boldog fiatalság emlékei egy édeni világot mutatnak, pedig amikor benne éltünk, mindebből szinte semmit nem éreztünk. Na persze, ha megismertük volna az öregséget - paradox módon, fiatalon -, rögvést értékeltük volna az ifjúságunkat.

Egy öregember ült a padon, nézte a vidám fiatalokat, felsóhajtott: „Tudja, kedves, én az emlékeimben mindig fiatal vagyok” - mondta. Az emlékeinket néha egy illat, egy szín, egy életjelenet, egy ház, egy utca-sarok, olykor egy hang is előidézi. Ha egy forró, álmos nyári délelőttön a távolban tyúkkotkodálást hallok, biztosan az öreg ház, melyben felnőttem, jelenik meg az emlékeim képernyőjén. Ha téli éjszakán süvöltő szél hordja a havat, tüstént a téli temető jelenik meg, ahol a szeretteim nyugszanak. A kendőről nagymamára emlékezem, ahogy a szék hátára teríti, kisimogatja azt, majd letekeri a kis kontyát, kibontja a fonást, és lassú mozdulatokkal kifésüli a haját. A májusi hársfaillat, a kerítésekre omló futórózsák a csodálatos tavaszt, a boldog időket idézik fel. Édes mézeskalács illata a régi nagy teleket, karácsonyokat juttatja eszembe.

Eljön az idő, ha megérjük, hogy már csak az emlékeinkben élünk, a jelenből semmit nem teszünk az emlékezés polcaira, hisz már roskadoznak, teleraktuk az életünkkel, akkor mindennap eszembe jut majd, milyen is volt az a bizonyos gyermekkor, az én gyermekéletem.

Az ötvenes évek színe számomra a szürke - poros utcáival, romos házai-  
val, szegénységével -, de mindezt mi nem láttuk gyerekként, mi gondtalanul, szabadon éltünk, előttünk a titkokkal teli, csodálatosnak hitt jövő

állt még. A mai gyerekeket csak őrzött gyerekeknek nevezem, kiket agyonféltének, igaz, a világ teljesen megváltozott, több a rájuk leselkedő veszély. A mi félelmeink mások voltak, még ismertük az éhség gyomorfacsaró érzését, azt a vágyakozást, mely a kirakatüveghez lapította orrunkat, bámulva a számunkra elérhetetlen kincseket. Mi még féltünk az iskolai körmöstől, amit büntetésként osztottak. A pokol tüzétől, ami a rosszaságainkért jár majd valamikor, a Plébános úr szerint, de ezekért kárpótolt bennünket a szabadon szárnyaló fantáziánk, és a magunk által kitalált játékok. Minden játékká vált számunkra, még a munka is, ami a mi korunkban egyáltalán nem volt tőlünk idegen. Igen, a munka, a kukoricakapálás, krumplitöltés, a nyáresti locsolás, ahol nekem jutott a legnehezebb feladat, mint a legidősebb gyerekeknek, a kútból felrángatni a teli vödörket. A forró nyarak, a selyemhernyók, a füledt padlás, a megmászni való eperfák. Nem hagyhatom ki az alföldi nyarakat a nagyszüleim tanyáján, ahol a napjaim szintén munkával teltek, ott is az lett a játékom. Boris tehén kipányvázása, itatása, a szénagyűjtés, a gyümölcszedés, szőlőkötözés, s még sorolhatnám.

Ám a munka és iskola mellett sok minden másra, sőt csínytevésre is maradt időnk, például a gyümölcslopásra, ami bocsánatos bűnnek számított, és néhány miatyánk után felejthető. A mi időnkben a falusi gyerek csak így jutott friss gyümölcshöz. Igaz, néha úgy belakmározunk az éretlenből is, hogy alig tudtuk elhagyni a budiajtót másnap. A nyári fürdözésekre jó emlékezni, a gyorsfolyású Lajta vizében tanultunk meg úszni, magunktól. Kezdetben, mint a kutyák, majd a bányatóban másoktól lestük el a szabályos úszás fortélyait.

Az ötvenes években minden utcában az első házon ott ordított a hangosbemondó, ami elvette a kisbírók kenyerét, de mi szerettük, mert néhanapján az aktuális slágerek harsogtak belőle. Rádiónk csak az ötvenes évek végén szólalhatott meg, imádtam, ez volt az első igazi kapcsolatom a külvilággal, a mozin kívül. Már nagylánnyá serdültem, mire tévére is telt a családuknak.

A mi falunkat, határfalu lévén, jól ismerték mindenfelé, a nyugati végét áthatolhatatlan kerítés, a határ zárta le. Azon túl volt a kapitalizmus, ott laktak a mi országunk ellenségei, ezt mi így tanultuk az iskolában,

de mi tudtuk, mert a felnőttek sugdolózásaiból megértettük, hogy oda-át gazdagon élnek az emberek, és nem az ellenségeink. Ezt mi sem bizonyította jobban, mint az, amikor a főút szélén állodogálva bámultuk a szebbnél szebb autókat, és ők lassítva csokit, cukrot, rágót dobáltak ki nekünk. Mi úgy éreztük, hogy a világ legjobb helyén élünk.

A téli nagy havazások idején a gumicsizmánkba anyánk kapcát tekert a lábunkra, hogy ne fagyjon meg, a kezünk úgylis vérvörös lett a hidegtől, keserves kínok közt melengettük fel a kályha tetején. A mi gyerekkorunkban nem volt divat a kesztyű, igaz, a nagy hógolyócsatákban el is ázott volna. Manapság a mikulásünnepről a gyerekek már vagy egy hónappal előbb tudomást szereznek a boltokban, a mi időnkben kevesebb édesség, de annál több izgalom kísérte azt a várva várt napot. Este a szoba sötétjében felkucorodtunk a vastag falú házunk mély ablakába, ott vártuk a korbácsot suhogtató Mikulást, a láncokat csörgető krampuszokat. Csizmáink kint sorakoztak a gangon, mi türelmetlenül vártuk a reggelt, hogy belenézhessünk. Örültünk a diónak, almának és a kevéske cukornak is.

Amikor nagyobbak lettünk, már a főzésben is ügyeskedtünk, a paprikás krumpli volt a kedvencünk, de süttöttünk palacsintát is, igaz, azt anyánk keverte be a munkába indulás előtt. A tűzmester az öcsénk volt, vele hordattuk be a gallyat, amit apróra tördelt, és folyton rakta a kályhába. Egy alkalommal nagy fába vertük a fejszénket, csirkét vágtunk vele a fatuskón. Kadét kutyánk sikeresen elkapott egyet, alig bírtuk kitépni a szájából, hogy ne menjen kárba a még rugdalózó állat, hát elhatároztuk, hogy megfőzzük. A húgom fogta a fejét, az öcsém a szárnyát, én a lábait, és a szabad kezemmel lefejeztem. A leforrázása sem volt semmi, még a bőre is lejött, úgy nyúztuk meg. A kibekezés már nem okozott gondot, azt láttam anyámnál. A csirkepörkölről csak annyi tudtunk, hogy piros a leve. A hagymáról nekem volt némi fogalmam, mert azt én hoztam be mindig a kertből. Zsír nélkül nem sül meg a hagyma, a lé a paprikától lesz piros, biztos kell bele víz és só is. Ennyi szakácstudománnyal megfőztük a mi piros levű csirkelevesünket, el is fogyott, és anyánk megdicsért bennünket. Nálunk minden étel elfogyott, nem válogattunk.



Ha ezt az írásomat véletlenül egy mai serdülő kezében felejténém, biztosan nagyon megsajnálna minket, és sanyarúnak éreznék a mi gyerekkorunkat, pedig mi soha egy percig nem éreztük annak. Nyárestéken az utca összes gyereke az utcán játszott, ipiapacsot, vagy király-király, adj katonát, mi, lányok a ház falánál labdaiskoláztunk, egészen a besötétedésig. Télen összejártunk, malmoztunk, sakkoztunk és országvárosoztunk. Ruháink nem voltak valami fényesek, inkább agyonhordottak, agyonfoltozottak, többnyire kinőttük őket. A nyarat egy klottgatyával - aminek az alsó szárába lányoknál gumit fűztek - és egy kinőtt iskolai tornatrikóval átvészeltük. Ünnepi ruhánk kettő volt, egy iskolai és egy kis nyári ruha, amiben a búcsúban pipiskedtünk, körhintáztunk, zenét hallgattunk. A cipő drága holmi volt, ezért a szekrény mélyén lapult az ünnepi, kint pedig tornacipőben vagy mezítláb játszottunk. Ha belegondolok, nem is kellett sok szekrény, nem úgy, mint manapság, tele a szekrény az alig hordott ruhákkal.

A mi gyermekkorunk mai szemmel ridegnek, sivárnak tűnik, mondhatnám, nem volt igazán gyerekbarát, de sokat adott, megtanított bennünket az önállóságra, kitartásra, nem utolsó sorban dolgozni, és szigorú erkölcsi normát kaptunk. Ezt az időt, mely akkor időtlennek tűnt, ma már úgy érzem, mintha elszaladt volna, az emlékek valahol a távoli múltban lebegnek, talán már nem is valóságosak. Emlékeimben az álmodozások korának nevezem a gyermekéveimet, reggelente csak azért aludtam tovább, hogy befejezhessem az álmaimat. A vén orgonabokor védelmében megbújva azonosultam az éppen akkor olvasott regény hősnőjével. Ezek a régi álmok szépek voltak, soha nem valósultak meg, de visszagondolva rájuk, örülök, hogy voltak.

### **Szabó Eszter Helka: Április bolondja**

Aznap korábban indultam az iskolába, mint máskor. Rettentően kíváncsi voltam, mivel tréfálják meg a gyerekek a tanítót, Bori nénit és egy mást. Elsőben és másodikban április elsején fogkrémmel kenték be a kilincseket. A bátrabbak cipőpasztát is hoztak, de a fekete boksszal be-

kent tanári asztalt intővel torolta meg Bori néni. Idén vajon mit talál-  
nak ki a rossz fiúk?

Nem törhettem a fejem sokáig, mert egy erős kar akkorát rántott a  
bal kezemen, hogy már szinte fájt. Valaki hátulról elgáncsolt, aztán a  
másik oldalon is megragadtak. Láttam, hogy a Rocó, az osztály réme az.  
Ott vihogott mögöttem a nővére, Teri. Az erős kéz, amelyik a karomat  
úgy megszorongatta, a Csabáé volt. Még egy lány is ott állt mögöttük,  
Magdus. Ő a legelső a tornasorban, de ereje is van ám, nem is akármek-  
kora! Némelyik fiú is nehezen bírt volna el vele.

Úgy vittek, olyan sebesen, mint a „Gólya viszi a fiát” nevű játékban.  
A lábam nem is érte a földet, ahogy maguk között húztak. Egyenesen  
be, a Szakács Dezső vegyesboltjába.

- Csókolom, Dezső bácsi! Kérem, adjon a Krisztinek egy zacskó fűmagot!  
- rikkantotta Rocó. Csaba egy százast vágott ki az asztalra, mint holmi  
uraság. Nagy pénz volt ez akkoriban, a hatvanas évek második felében.

- Kié ez a pénz? - kérdezte összehúzott szemmel Dezső bácsi. Alacsony,  
köpcös, kopaszodó ember volt. Úgy láttam, mintha a kövér arcán feszülő  
bőr hirtelen megereszkedett volna, s egyenesen engem fenyegetne.

- A Krisztié a pénz, ki másé lenne? - kérdezett vissza Magdus. Na, azt  
én sem feltételeztem, hogy a Magdusé, mert szegények voltak azok,  
mint a templom egere. Hat gyerek volt odahaza, Magdus a legidősebb.  
Az apjuk folyton ivott. Egyszer még tőlünk is kunyerált pénzt, pedig  
alig telt ránk is, a bátyámra és a húgomra. Kár, hogy a bátyám most  
nincs itt. Megvédhetne, hiszen már felsős, ötödikes, én meg még „kis  
pisis” alsós, harmadikos vagyok. Jó a felsősöknek, azok a nagy, új isko-  
lába járhatnak, mi meg ebbe a régi, kicsibe.

Csodálkoztam, hogy Dezső bácsi meg sem kérdezi, hogy valóban az  
enyém-e a pénz. Elkezdtem kiabálni, hogy nem az enyém, de akkor há-  
tulról a Teri befogta a számat, aztán a zsebkendőjét kezdte a számba  
nyomkodni, mint a gengszterfilmekben. Azt hittem, megfulladok, mire  
beértünk az iskolába. Bori néni már az ajtóban állt, úgy fogadott min-  
ket. Piros volt a feje a dühtől.

- Na, csakhogy itt vagytok, jómadarak! Még el sem kezdődött a tanítás,  
és máris a panaszt hallom! Dezső telefonált a vegyesboltból, hogy egy

## A VERSLISTA ÁLTAL KIÍRT NYÍLT PÁLYÁZATOS ÍRÁSOKBÓL...

---

százast loptál el a szüleidtől, Kriszti, azon akartál venni valami... izé... valamilyen magot.

- Nem az enyém a pénz, Borika néni! Esküszöm, hogy nem az enyém!

- Te csak ne esküdj itt nekem! Aki lop, az magatartásból intőt érdemel! Ti is megkapjátok, jómadarak, mert még helyeseltétek is a lopást! Azt mondta Dezső, hogy már az utcán látta, hogy verekedtek, de a boltban is egymást rugdostátok.

- Engem rugdostak csak, egyedül engem - zokogtam.

- Tolvajok véleményére nem vagyok kíváncsi! - zárta le a vállatunkat a tanítónő, majd az intők beírása után a „mellékbüntetés” következett, azaz mind a négyen beálltunk egy-egy sarokba. A délelőtti tanítási órák alatt végig ott kellett állnunk, még hozzá magasra tartott kézzel. Amikor már megfájdult a karom, leeresztettem, de Bori néni azonnal kiabálni kezdett, hogy tessék feltartani! Oda szoktam figyelni órákon, de ma még ez is elmaradt. Végig azon törtem a fejem, hogyan kellett volna megakadályoznom ezt a támadást. Egyáltalán, miért csinálták? Azért, mert kitűnő tanuló vagyok? Esetleg azért, mert gyengébb vagyok náluk? Ötödik voltam a tornasorban. Nem én vagyok hát a legkisebb, sőt, magasabba nőtem az átlagnál. Az igaz, hogy sovány vagyok, de ez még mindig nem ok arra, hogy rám támadjanak. Egész délelőtt a miértetek zúgtak a fejemben. Ildi, a padtársam füzetéből másoltam le, mik lesznek a házi feladatok, mert nem írhattam a sarokban.

Belegondolni sem mertem abba, milyen büntetést kaphatnak a többiek a Pofozógépnek hívott napközis tanártól, Árpád bácsitól. Engem nem tanított a Pofozógép, mivel én nem voltam napközis. Óriási megkönnyebbülés volt végre hazamenni.

Anyukám hamar kitalálta, hogy baj van, pedig akkoriban híre-hamva nem volt még a mobiltelefonnak. A vörösre sírt szemem mindent elárult.

- Túl jól sikerült az áprilisi tréfa?

- Nem is emlékszem rá, hogy mi volt! Még nagyszünetben sem mehettem ki. Végig a sarokban álltam feltartott kézzel - azzal már nyújtottam is neki bögre az intőt. Töviről hegyire el kellett mondanom, mi történt.

- Nem tetszik nekem ez az egész - csóválta a fejét anyám. Próbált megnyugtatni, hogy hagyjam már abba végre a sírást, sok munka vár

még idehaza, amiben elkel a segítségem, meg kell írnom a leckét is, ő meg bemegy holnap az iskolába, beszél a tanítónővel. Szerinte Bori néni-nek is tudnia kell, hogy mennyire szegények vagyunk, meg azt is, hogy takarékosok: az utolsó fillérig beosztjuk a pénzünket. Nem isszuk el, mint a Magdus apja, meg nem költjük dohányra, mint a Rocóéknál, ahol azt a büdös cigarettát szívja az egész család. Na, a Csaba helyzete, az más. Őt egyedül neveli az a szegény anyja, mert meghalt az ura. Csabának van egy beteg kishúga is. Tolókocsiban él egy budapesti intézetben. Ott talán tudják egy kicsit erősíteni az izmait. Okos, eszes gyerek lenne az a Csaba, de szegény anyja nem győzi egyedül. A tanítók sem szeretik az olyan eleven gyerekeket. El tudja képzelni, hogy elagyabugyálja majd Árpád bácsi. Azon meg ne rágódjak, hogy miért csinálták! Ő is jó tanuló volt. Akadt olyan osztálytársa, aki direkt más leckét mondott neki, mint amit a tanítójuk feladott. Meg is tanulta, aztán kapott egy ötöst. Akkoriban még az ötös volt a legrosszabb jegy, az egyes a legjobb. Ez az után volt, amikor a vakbelét kivették, és nem tudott iskolába menni. Amúgy sosem hiányzott az iskolából, sőt, még a háborús években is végig járt, de csak három gyereket engedtek el akkor a szülők.

Bár hiányoztam volna! - gondoltam. Anyukám aztán elmesélte, náluk milyen csínytevések voltak. Örülök azért, hogy a tanárok nem mogoróvesszővel meg óriási, fejes vonalzóval verik a gyerekeket, mint akkoriban, mert az nagyon fájdalmas lehetett. Közben apukám is hazaért. Mikor meghallotta, miről beszélünk, ő is elmesélte, hogy volt az iskolában egy irgalmatlanul rossz lány, az Ircsi, őt a tanító úr - mert nem lehetett ám akkoriban bácsizni, a tanítót kötelező volt „úrnak” szólítani - felfektette a tanári asztalra, lehúzta a bugyiját, úgy verte a csupasz hátsóját a pálcával. Vastag, piros hurkák dudorodtak már a fenekén. Úgy üvöltött az Ircsi, mint a fába szorult féreg, a tanító úr meg csak verte, verte. Nagyon fájhatott szegénynek. Azt mondta apám, akármilyen rossz volt is az Ircsi, ő mégis sajnálta. Gyereket ő meg nem verne soha!

Való igaz: bennünket sohasem vert meg. Na, nem szerettem volna akkor iskolás lenni! Milyen jó az is, hogy én nem vagyok napközis, mert a Pofozógéptől bizonyára kaptam volna!

Észre sem vettem, hogy mögém settenkedett Danó, a bátyám az öt-éves húgommal. Egy Sportszeletet nyújtott felém. A kedvenc csokim! Már kaptam is utána, de csak az üres papírt markoltam.

- Április bolondja, május szamara! - kiáltották egyszerre. Az egész család kacagott.

### **Kutasi Horváth Katalin: Szentjeim**

Mikor gyerek voltam, szentül meg voltam győződve arról, hogy köztünk, emberek közt is élnek szentek. Nem kötöttem őket a valláshoz, azt gondoltam, hogy példaadó hétköznapi szentek ők, ezért én még életükben így tekintettem rájuk. Ezek a köztünk élő szentek a képzeletben - hiszen most már tudom, csakis ott létezhettek - valamiféle tökéletes emberek voltak. Azt persze nem egészen tudtam, mi is az a tökéletes, inkább csak éreztem: az ilyen emberek pontosan azt csinálják, amit kell, minden körülmények között egyformán tökéletesek, megkérdőjelezhetetlenül mindig csakis jót és jól cselekednek, s ehhez egyszerűen még csak kétség sem férhet. Nos, ilyen szenteknek képzeltem én a tanárokat is.

Jól van, ma már tudom, hogy ez korántsem igaz, az igazi tanár elsősorban ember, s embernek lenni mindig, minden körülményben talán sokkal nehezebb dolog, mint megmaradni szentnek, bár az én szememben amelyik ember képes erre, az bizony szent! Hogy a tanár is ember, s nem valami elvont teremtmény, arra csak jóval később jöttem rá.

Tanáraimnak - vagy inkább az általuk és szüleim által közvetített értékrendnek, majd a saját magam által felállított, magammal szembeni elvárásaimnak - meg akartam felelni, tovább gondoltam kapcsolatunkat, fantáziámban szüleim helyett is szüleimmé, nevelőimmé váltak, tökéletesítésre törekedtek, s én ezt el is vártam, s anélkül, hogy magam is szentté akartam volna egyszer válni, igényeltem, s valami furcsa okból nem lázadoztam még kamaszkoromban sem ez ellen; akartam és tudtam jobbá formálódni, elég volt egy bölcs szó, egy elgondolkodtató kérdés, egy lelkifurdalást előidéző hangsúly, s én már hajlottam is, mint a gyöngye facsemete. Talán szigorúbb voltam magamhoz, mint szentjeim hozzám.

Persze időközben láttam tanáraink esendőségét is, de azt természetesen csakis jóra magyaráztam. Egyszerű volt megtennem. Nem a nehezen megvalósítható - és az elképzelésemben a végtelen fogalomhoz hasonlóan felfoghatatlan - tökéleteshez mértem őket, hanem csak az átlagoshoz. Az átlagoshoz képest pedig egyértelműen sokkal jobbnak, tisztábbnak láttam őket, tehát a többiekhez képest mindenképp tökéletesebbek voltak. A fogalmain szerinti tökéletességbe úgy látszik, belefért az emberi tökéletlenség is, ha az összehatás a sokkal tökéletesebb látszatát adta.

Bevallom, néha össze is boronáltam tanárainkat, fantáziacsaládokat alakítottam belőlük, mindenféle helyzeteket teremtettem, s elképzeltem, hogy reagálnának. De sohase láttam őket a magam teremtette világban bevásárolni, főzni vagy takarítani, kertészkedni vagy sorban állni, csakis neveltek, tanítottak, dicsérték vagy dorgáltak, a lelkekre hatottak, biztattak, elvártak, számonkértek.

Zsuzsa nénit bizony összeadtam Sanyi bácsival, hisz a többiek úgyis arról suttoztak, hogy nem közömbösek egymásnak, igazi kis testbeszédszakértők voltak, bár akkor még nem volt divatja ennek. A fizikát tehát összeházasítottam a technikával. Így visszagondolva szerintem - csak feltételezem, mert nem beszéltek róla, s akkor még nem illett, nem mertünk volna rákérdezni, Facebook-on sem tudtuk akkortájt lenyomozni őket - Zsuzsa néni még facér lehetett, Sanyi bácsinak meg valahogy úgy érzem, volt már családja. Mégis gyermeki tudatomban szigorú, elvárásokkal teli pótszüleimmé lettek. Amúgy távol álltak tőlem ezek a tantárgyak, de megszerettem őket. Pl. maradék huzalokból, zsebtelepből, karácsonyfa- vagy ki tudja, miféle apró, tán zseblámpaégőkből áramköröket kreáltam, és szívesen barkácsoltam. Egyáltalán nem lányos dolgokat műveltünk a technikaórákon, míg mások varrtak, hímeztek, kötöttek, horgoltak, egyszerűbb ételeket készítettek - volt azért, amikor mi is ezt tettük -, addig mi fából virágkarót, -létrát fűrészeltünk, kalapáltunk, mintákat reszeltünk vagy égettünk bele, szabályos oldalillesztésű ládát készítettünk, a fémszalagot vagy -lemezt addig kalapáltuk, míg hamutartót vagy cifra edényalátétet nem hoztunk ki belőle. Megszerettem a satut, tudtam, melyik fogó mire való. A fémből gyártott

építőkészlettel való foglalatosságot is megkedveltem, megbarátkoztam a csavarokkal és az anyákkal. Valamiféle bűvös mappát is készítettünk, miután beleszagoltunk a könyvkötészet rejtelseibe. A mai napig is bátran felkapom a kalapácsot vagy a csavarhúzót, ha szükség van rá.

Valamiért ők ketten tudtak a legnagyobb rendet tartani köztünk, és még azokat a fiúkat is kordában tudták tartani, akikkel pl. az énektárnőnek ugyancsak meggyűlt időnként a baja, amit abból gondolok, hogy égnek állt a haja, és felháborodott csodálkozással emlegette a fiúk szülői házát. Pótszüleim sikerességéhez talán volt köze Zsuzsa néni felvont szemöldökének, miközben feszesen köpenye zsebébe dugta 4-4 ujját, hüvelykujjait kívülre hagyva, mintha enyhén csípőre tette volna kezét, és a fogai közt szűrte ilyenkor a szót, vagy Sanyi bácsi atyai elbeszéléseihez a szerszámraktárban, ahol nem biztos, hogy nem kaptak egy erőteljesebb kokit a jómadarak, mert nagyfiúsan nekünk nem vallották be...

Érdekes, hogy osztályfőnököm, Erika néni, aki a magyart, a történelmet és az oroszot tanította, kevésbé szerepelt csak fantáziámban, pedig ezek a tárgyak álltak a legközelebb hozzám, Erika nénit pedig becsültem, tiszteltem, szerettem, mert szigorú és következetes szeretettel anyáskodott felettünk, fontos volt számomra, hogy miről mint vélekedik. Zsuzsa néniékkal szemben ő viszont néha egy-egy szót ejtett a családjáról: fiáról és lányáról, férjéről, így aztán jóval valóságosabb, emberközelibb volt.

Egyszer, amikor a beosztás szerint én lettem volna az egyik, akinek ellenőriznie kellett termünk tisztaságát, s rendet kellett volna tennünk, de társammal együtt ezt elmulasztottam, elkérte az ellenőrzőnket, hogy osztályfőnöki intőt írjon be. Végül is nem kaptunk beírást, talán nem is azért, mert én például erről a feladatokról nem is tudtam, hisz hiányoztam előtte, hanem azért, mert valamiért a táskájában volt az ellenőrzőnk, majd rejtélyes módon rájuk folyt a kakaó, aztán mindketőnk füzetecskéjét újra kellett írnia, az összes jeggyel és az addigi dicséretekkel, s mivel ezért röstellhette magát, lemondott az intőről, helyette inkább még egy hétig nekünk kellett ellátnunk ezt a becses feladatot. Talán ezért - mert voltak ismereteim, tapasztalataim magánéle-

### MIKOR GYEREK VOLTAM... 3.

---

téről - nem teremtetem újra, hisz ő hús-vér ember volt számomra, aki be szokott vásárolni, főzni is szokott, s valószínűnek tartottam, hogy a többi házimunkát is elvégzi. Így aztán nem vontam annyira bele képzeletvilágomba.

Kicsinek szívesen játszottam iskolásat. Tanítottam, magyaráztam, korrepetáltam, nevelgettem, gyakorlófeladatokat írtam össze, javítottam, mint ahogy aztán jóval később valóban ezt tettem, s teszem a mai napig. Az egyik szomszéd kislány volt leggyakoribb „áldozatom”, aki - ma már tudom, de hatévesen sejtésem sem volt róla, akkoriban nem is hallottuk ezt a szót még - diszlexiás volt és szívesen tanult velem, de bent, a napköziotthonban, majd később a napköziben is gyakran játszottunk többen is iskolásat, és ezek után nehéz elhinni, de soha nem én voltam a kezdeményező.

Iskoláséveim alatt akaratlanul is ellestem a tanárság apró trükkjeit. Sok tanárfigurából gyúrtam egy újabbat, anélkül, hogy tudatosan megformáltam volna. Az általuk ért hatások mélyen elraktározódtak és hatottak, s ezek formáltak olyanná, amilyenné. Persze, a tanárság ott van a génjeimben is - egyik nagyapám tanított a kertészeti egyetemen, egy nagynéném pedig óvónő volt -, és nyilván minden egyéb apró és erősebb hatás, az összes körülmény, valamennyi ember, akivel csak találkoztam, vagy akit akár futólag is láttam, alakítgatott. A tökéletesebb egyéniségek jobban formáltak, az átlagoshoz közelebbiek gyengébben.

Voltak olyan tanáraink, akik egy kicsit közelebb engedtek magukhoz, s akkor mi nem éltünk vissza ezzel. (A mai világban ez utóbbi megállapítás is elképzelhetetlen.) Megmutatták: ők is - sokszor csak átlagos - emberek, akik általában szeretettel és jó érzéssel átadják, amit tudnak, hol jobban, hol kicsit ügyetlenebbül. Persze ekkorra már rég rájöttem, hogy a tanárok egyáltalán nem szentek, s éppúgy élnek, mint bárki más, ugyanazokkal a vágyakkal, félelmekkel. És hogy persze tudnak hibázni, rosszul felmérni, megítélni, dönteni. Az „igaziak” meg be is tudták ezt látni, anélkül, hogy a tekintélyük csorbult volna. Sőt! Így nőtt.

Általános iskolában is szerencsém volt, de a gimnáziumban végképp nagyon jó tanárokkal áldott meg a sors, nagyon hálás vagyok ezért! Sokféle tanártípus - sokféle hatás. (Ami a legfurcsább: érettebb fejjel, a fő-



iskolán és az egyetemen, majd sajnos a kollégáim között bukkant fel néhány olyan tanár az életemben, akit sehogy sem tudok betuszkolni se a köztünk élő szentekről, se az esendő, de jóérezékű tanárokról alkotott naiv gyermeki elképzeléseimbe.)

A nagy, életemet jelentősen meghatározó különleges tanáregyéniségek - most már a szentek helyett inkább ezt a kifejezést használnám - mellett, mint amilyen középiskolai magyar-, történelem- és földrajztanárom volt, szívesen emlékszem az esendőbb, de nagyon is szerethető emberekre, pl. egyik általános iskolai matektanáromra, Imi bácsira, aki - ha jók voltunk, és maradt pár perc az órából - szájharmónikázott nekünk, vagy egy gimis angoltanárnőmre, aki egy híres sportoló - öttusázó - húgaként oly nagy büszkeséggel mesélt a testvéréről, s akivel énekelgettünk is angol dalokat, és akivel nagyon jó volt a kapcsolatunk, miután az első óra után megbeszéltük a fiúkkal, hogy viselkedjenek a kedvünkért, mert ez a „lány”, aki alig volt idősebb nálunk, megérdemli...

Hogy értené meg egy mai diák, hogy szöveggyűjtemény helyett - amit nem szívesen cipel magával, hisz nehéz is, „értelmetlen” is, ráadásul a divatos, modern kis retiküljébe nem fér be a nélkülözhetetlen csecsebecsék közé - képesek voltunk becipelni az iskolába valamely költő két-kötetes könyvét, mert megértettük: más érzés mondjuk egy Ady-kötetet lapozgatni, miközben más - jóval több - versén is megakad a szemünk, mint egy szöveggyűjteményben keresgélni. (Arról nem is beszélve, hogy olyan könyveket, munkafüzeteket is cipeltünk, amit csak ritkán használtunk, de nem akartuk, hogy ha véletlenül pont kellene, akkor ne legyen nálunk. Szégyelltük volna!)

Hogy történelemórán latinul kellett tudnunk az összes szállóigét, pedig angolt és oroszot tanultunk? Nem kérdőjeleztük meg értelmét. A mai napig élvezem, hogy tudom, mert bizony most is emlékszem rájuk!

Hogy a vaktérképen az összes apró kis vízfolyást is pontosan meg tudtam nevezni? Hogy jobban kiismerem magam a világban, mint a technikai csodák közé született gyerekek? Jóleső érzés!

Nem kibúvót kerestünk, nem miértekkkel vágunk vissza, hanem konok akarattal: igen, erre mind képesek vagyunk, „csakazértis” megtanuljuk, megcsináljuk, tudni fogjuk, nincs lehetetlen! Tanárainknak, egymásnak,

magunknak is bebizonyítottuk, mennyire így van ez, és nem is tudom, mi volt a fontossági sorrend. Elismertük egymást, izgultunk a másikért is, jó érzékkel - pedig nem tudtuk akkor, mi az az empátia, és nem voltak külön érzékenyítő foglalkozások - mindenkit magához képest ítéltünk meg, egyáltalán nem volt ciki a tudás, az elismerések nem vontak maguk után féltékenységet vagy haragot, legföljebb elhatározásokat, inkább egyfajta egészséges versenyszellem uralkodott. Lehet, hogy hihetetlen, de tudtunk örülni mások eredményeinek is. Képesek voltunk jó célért összefogni, összetartani.

Olyasmiről már nem is beszélek, hogy naprakészek voltunk akkor is a leckében, ha hiányoztunk, ahogy iskolába mentünk, azonnal megírtunk akármilyen nagydolgot, lefeleltünk, amiből kellett. Indigóval írtunk, hogy a hiányzónak is meglegyen az anyag, vagy elmentünk hozzá, hogy lemásolhassa. (Ma egy fénykép is elég volna egy-egy füzetlapról, amit átküldenek az okostelefonon egymásnak, de a legtöbb esetben ez - talán önzőségből, hisz sokszor a kérést szándékosan figyelmen kívül hagyják - elmarad.)

Egy szó, mint száz, ha nem is gondolkodtunk egyformán, és az én kis képzeletem másképp - elismerem, furcsábban - is működött, mint társaimé, mikor eleinte szentként, majd elnéző szeretettel, bizalommal tekintettem tanáraimra, akkor is igaz, hogy az én gyermekkoromban mindenképp nagyobb tiszteletnek örvendhettek okítóink, nevelőink és általában a felnőttek, mint manapság. Alkalmazkodtunk, megtaláltuk a magunk kis világában a szabadságunkat, boldogságunkat, a megszabott keretek között kiszámíthatóbb, így nyugodtabb volt minden. Korlátainkat csak kis mértékben és ritkán feszegettük, nem utasítottuk el azokat helyből, gondolkodás nélkül, inkább megkerestük és - ha volt - beláttuk értelmüket. Tudtunk mihez igazodni, ezáltal egyszerűbb volt minden. Bár volt öntudatunk, de az is a helyén volt. Éppen egészséges önbecsülésünk volt az, ami miatt méltóan viselkedtünk. Nem követeltünk, csak kértünk, megértettük, ha valamire nem volt lehetőség.

Beszélgettek velünk, megismertük az igazi értékeket emberközélebről, és nem a valóságshow-k hamisan csengő világa közvetítte számunkra, nem is a méltatlanul felkapott celebek sugározták a „követendő” példákat.

Egymás szemébe - márpedig az a lelkünk tükre - néztünk még, s nem bánom, hogy nem az okostelefonjainkat, hanem egymást bővöltük!

Bár mikor gyermek voltam, szentül meg voltam győződve arról, hogy köztünk, emberek közt is élnek szentek, akik pontosan azt csinálják, amit kell, akik minden körülmények között egyformán tökéletesek, és megkérdőjelezhetetlenül mindig csakis jót és jól cselekednek, amihez még csak kétség sem férhet, s a tanárokat is közéjük soroltam, azt kell mondanom: Nem, nemcsak mese volt mindaz, mit leírtam! És nincs itt semmi szépítés. Ne legyen gyanús, hogy idealizált álmvilágot teremtettem, mint ahogy gyermekkoromban valóban ezt építettem tanáraim köré. És nem, mi sem voltunk angyalok, ezt is elhíhetitek, és nem, mint amúgy is tudtátok: tanáraink sem voltak szentek...

### **Keszy-Harmath Dániel: Y generációs depresszió gyilkos kivetülése gyerekkori álmainkra**

Mikor én még gyerek voltam,  
bizony nagyokat aludtam,  
s közben arról álmodoztam,  
amit akkor még nem tudtam.

Gyerekkorom, onnan nézve:  
egy ismeretlent böngészve,  
vágyni a felnőttre, a készre,  
s közéjük tartozni végre.

Ez volt akkor minden vágyam,  
hinni egy felnőttébb világban,  
s kiállni bárki elé bátran,  
s megbízni végre egy barátban.

Nagyként komolyan játszani,  
s mindig komolynak látszani,  
a szavakkal csak okosan bánni,  
a jövőben szeretetet találni.

### MIKOR GYEREK VOLTAM... 3.

---

Most, hogy immár felnőtt lettem,  
aludni nincs már egy percem,  
álmaim elfelejthetem,  
tudást, rosszfélét szereztem.

Felnőttkorom igen rémes,  
az ismert világ csupa véres,  
késznek lenni? - hát ez téves,  
bornak ez is csak félédes.

S most emiatt arra vágyom,  
aludjon ki gyermek-lángom,  
bátorságért csak megjárom,  
s a csalót úgy hívják: barátom.

Játékért a fizetség nagy ár,  
komolyságom mit sem ér ma már,  
ki okoskodik, az csak rosszul jár,  
szeretet, az csak a halálban vár.

### **Klotz Mária: A vödör**

Régen úgy kezdődtek a mesék, hogy „Volt egyszer...”, vagy „Hol volt, hol nem volt...” Manapság hogy szól a bevezető? Mindegyik másképp. Utazunk vissza a múltba, és indítsuk most is úgy a kalandozásunkat, hogy *Hol volt, hol nem volt, volt egyszer egy kislány, akit Lillának hívtak. Egy kis szépség volt a gyermek, szőke, sűrű hajjal és gyönyörű kék szemmel áldotta meg a Teremtő. Hajában mindig másmilyen csat, színes gumi, vagy selymes szalag díszelgett. Szeretett illegni-billegni a nagy, szárnyas tükör előtt, főleg édesanyja túsarakú cipőiben és pörgős szoknyáiban játszott gyakran modellszerepjátékot. Nemrég költöztek új házba, így egy másik faluba is. Az óvoda első két évét előző lakhelyén járta, így nem nehéz kitalálni, hogy ötéves volt júniusban, de most új élet várt rá, új óvodába, új közösségbe került.*

Lili szomorú is volt emiatt, mert nagyon szeretett a régi ovijába járni, ahol hárman, Nóri, Kata és még Norbi is a barátai voltak. Utóbbi fiút nagyon kedvelte, aki még kicsit szerelmes is volt belé. Olyan óvodás szerelem volt az övék, gyakran voltak párok, ha sorba kellett állniuk, vagy sűrűn játszottak együtt.

Egy kora reggeli, napsütötte szeptemberi napon édesanyjával elbandukoltak az óvodába, ahol minden idegen volt számára. Szétnézett az udvaron, de nem találta a régi terebélyes diófát, amely alatt oly sokat hűsöltek Norbival és a lányokkal, de a régi homokozót és hintákat sem leltek sehol. Teljesen más volt az udvar, olyan színtelen, hatástalan, emiatt még szomorúbb lett. Már-már könnyei is kicsordultak, amikor az óvónéni megjelent és mosolyogva köszöntötte:

- Szervusz, Lili! Szeretettel üdvözöllek óvodánkban!

Még reagálni sem volt kedve, de édesanyja rászólt:

- Köszönj szépen az óvónéninek!

- Csókolom! - mormolta Lili, de már potyogtak is a könnyei.

Az óvónéni megmutatta neki a csoportszobáját, sőt még jelet is kapott. Vödör lett az új jele, pedig a régi ovijában tulipán volt. Nagyon fájt neki, hogy itt csak amolyan vödör jel jutott neki.

Édesanyja hazament, ő pedig az új közösségben maradt. A csoportszobában idegen arcok tekintettek rá, a bútorok, a játékok mind-mind ismeretlenek voltak számára. A babaszobából egy barna hajú, kerek fejű kislány, Olívia odaszaladt hozzá, megfogta a kezét, majd így szólt:

- Gyere, játsszunk papás-mamást! - és már húzta is a sarokba. Ott bemutatta neki, hogy Áron a papa, ő a mama, a gyerekek pedig Olívia és Niki.

Javasolta neki, hogy ő is legyen gyerek. Így három lányuk lett a szülőknek.

Lili kissé bánatosan, de belement a játékba, így eltelt a játékidő, majd később kimentek az udvarra. Három színes vödör, három kislapát és sok-sok homokozóforma várta, hogy foglalkozzanak vele. Neki is álltak, várat építettek. Mindenkinek megvolt a feladata, Áron hordta a homokot vödörrel, Olívia tapogatta, formázta az építményt, Niki vizet hozott, hogy szilárdabb legyen az erőd. Még egy kisfiú, Misike is vödörrel játszott. Lilike formákat töltött meg homokkal, neki nem maradt vödör és lapát. Egy idő után így szólt:

- Kérek én is egy vödrot!

- Te még új vagy nálunk, nem jár neked! - szólt Abigél, és a többi gyerekek is egyetértően bólogatott.

Mi mást tehetett Lilike, maradt a süteményes formáknál.

Már dél körül lehetett, amikor az óvó néni behívta a gyermekeket a mosdóba, hogy váltsanak cipőt és mossanak kezet. Ebédelni fognak, ezért felhívta a naposok figyelmét a gondos terítésre.

A csoportszobában a naposok felvették kis kötényeiket, majd szorgoskodtak, a többiek szépen ültek a helyükön, és amíg megérkezett az ebéd, addig énekeltek. Az Egy kis malac rőf, rőf, rőf kezdetű dalocskát zengték, majd a Csiribiri megzenésített vers következett. Közben a lányok ritmusra tapsoltak, a fiúk egyenletesen dobogtak. Végre a dadusnéni behozta az ebédet, először a finom gyümölcslevest, majd a zöld spenótfőzeléket, főtt tojással. Húzták is az orrukat egyesek, hogy már megint spenótot kapnak. Az asztalokra kerültek a tálak, végül jó étvágyat kívántak egymásnak és elkezdtek falatozni. Lilike alig evett, nagyon szomorú volt még midig az új óvoda, de főleg a vödör miatt. Ráadásul még a jele is az lett!

A mosdóban kezet mostak, végül lefeküdtek a kiságyakra aludni. Az óvó néni még egy mesét is felolvasott nekik, A három pillangó címmel. Minden kisgyermek álomba szenderült, egyedül Lilikének nem csukódott be a szeme. Régi óvodájára és korábbi barátaira gondolt.

Alvás után vajas-mézes kenyeret uzsonnáztak, majd Lili egyedül indult haza. Anyukája megbeszélte az óvó nénivel, elengedheti egyedül is, hiszen csak két házzal feljebb laktak az óvodától. El is köszönt és útnak indult, amikor megpillantotta az udvar sarkában a vödöröket. Odaszaladt és megfogott egyet. Haza is vitte a legnagyobb sárga vödrot, amelyen egy katica volt látható. Boldog volt, hogy neki is van vödre, és otthon végre játszani fog vele.

Az édesanyja meglátta nála a játékot, majd megkérdezte:

- Lilikém, honnan szerezted a vödrot?

- Az óvodából hoztam - felelte, de már érezte, hogy baj van. Szemeibe könnyek szöktek, és lógotott fejével csak annyit tudott mondani:

- Nem adták oda nekem játszani, pedig annyira szeretettem volna.

Az anyukája nagyon mérges lett és így reagált:

- Most azonnal vidd vissza az óvodába és kérj bocsánatot az óvó nénitől! Lili szomorúan, hangosan sírva, kezében a vödörrel visszabandukolt az óvodába. Az óvó néni furcsán nézett rá, majd megkérdezte:

- Lilikém, miért jöttél vissza?

- Hazavittem a vödört, mert nem adták oda a többiek játszani. Annyira szerettem volna pedig.

- Köszönöm, hogy visszahoztad, de máskor ne vidd el! Holnap majd te is játszatsz vele.

Lilike megszégyenülve ugyan, de megkönnyebbülve kullogott haza. Félt, hogy mi lesz. Édesanyja kézen fogta, majd elsétáltak a „vasasba”, a vegyesboltba, egy új, szép nagy sárga vödört, színes kislapátokat és különféle homokozó formákat vásárolni. Lilike volt a legboldogabb kislány a világon, de azért megígérte, soha többet nem vesz el semmit, ami nem az övé. Anyukája még azt is megígérte neki, hogy vasárnapra meghívják hozzájuk játszani régi barátait.

*Itt a vége, fuss el véle!* - így fejeződtek be a régi mesék. Most én is így búcsúzom. Ha Lilike nem vitte volna el a vödört, az én történetem is tovább tartott volna. Ne csüggedjeteK, gyermekek, még írok többet, de azokban az írásokban főhősöm már iskolás lesz.

### **Sárváry Mariann: Velence varázsa**

Gyerekkoromban nyaranként sokat voltam Velencén, a Nadapi úton Meszleny nagyanym csodálatos birtokán. Egyszerre mindig csak egy unokát vállalt el, így hárman voltunk: Zsuzsa mama, Bundi kutya és én. Lassan magam is nagymamakorba érek, így egyre többet jut eszembe. Sok mindenre meglepő módon nagyon tisztán emlékszem.

A ház előtt volt egy piros futórózsa, boltíves terasz helyezkedett el mögötte. Ez volt a gyakran használt bejárat, mivel a háznak volt egy főbejárata is. A nagyszobában közepén egy hatalmas ovális ebédlőasztal állt. Itt mindig hűvös volt. A tálalószekrényen ezüst süteménylatakarók feküdtek, amelyek nagyon tetszettek nekem. Zsuzsa mamának egy kicsi szobája volt, egy ágy volt benne, szekrény és egy karfás fotel

Bundi kutyának. Áram nem volt bevezetve, mert a ház a Bence-hegyi szőlő aljában épült, így petróleumlámpával világítottunk. A vizet a kerek kútról hoztuk. A vajat egy alumíniumdobozban a kútban leeresztve tartottuk. Az én feladatom volt étkezés előtt felhúzni onnan. A kút mély volt, tele mohával, gyakran békák ültek a kávján. Imádtam belekiabálni és a visszhangot hallgatni. Mosogatni egy hatalmas „vejlingban” kellett. Nagyanyám gyakran leküldött a velencei boltba, kisgyerekként óriási súlyokat cipeltem fel a hegyre. Sokszor megálltam kezét váltani. Ha a Nadapi út mentén virágoztak az akácfák, együtt kerekedtünk fel egy kosárral, hogy illatos akácvirágokkal teleszedjük. Zsuzsa mama sörtesztában megforgatta, olajban megsütötte, majd porcukorral megszórta. Azóta sem ettem olyan különleges édességet.

Délelőtt felmentünk a szőlőbe, mert „sírtak a tőkék”, rafiával meg kellett kötözni őket. Én addig egy kis piros lábasba ribizlit és egrést szedtem. Nagyanyám fehér cérnazoknija mindig tele lett kódistetűvel, egy apró, zöld, bogáncsszerű terméssel. Ebéd után alvás és olvasás volt a program. Ott olvastam Jókaitól A névtelen várat, imádtam a később belőle készült filmsorozatot Koncz Gáborral, Pap Verával és Földi Terivel. Esténként vacsora után német dalokat és mondókákat tanított nekem, a szövegeket egy üres füzetbe írtam ceruzával, némelyikhez illusztrációt is készítettem. Aztán hoznom kellett a kis lavórba a langyos lábvizet. Ez volt Zsuzsa mama számára a nap fénypontja, ma úgy mondanánk: az én ideje, ekkor már elcsendesedett a nagy ház, a borvendégek se kopogtak be.

Néha jött a vincellér, Hajdú Feri bácsi, aki segített a nagy hordókból lefejtetni kisebbbe a rizlinget. Nálam van az a gyertyatartó, amivel mindig bementek a pincébe. A pincét használtuk hűtőgép helyett. Még az orromban érzem a hűvös pinceszagot, és látom a falakon a vastag penészfórt, látom a felakasztott üveglopót. Akkor még nem tudtam, milyen meghatározó élményeket szerzek a hosszúnak tűnő két hetek alatt. Mert bizony egy hét után már nagyon hiányoztak a szüleim. Egyre gyakrabban szaladtam fel a pincetetőre, ahonnan látni lehetett az autószerződését. Onnan sürgettem az időt, hogy végre felbukkanjanak.



A padlásra egy nyikorgó falépcső vezetett fel. Ez volt a rejtélyek birodalma: mindenütt sejtelmesen beszűrődő napfény és pókháló, ládák tele régi könyvekkel, térképekkel, iratokkal. És az a jellegzetes por-szag, ahogy keveredett az egérszaggal! Egy kerek nyíláson lehetett kinézni, onnan pont lehetett a tavat látni. Ha nagyanyámnak fürödni támadt kedve, beültünk az öreg Škoda Octaviába, és behúzott kézi-fékkal ledöcögtünk a földút aljáig. Ott általában észrevette, hogy nem engedte ki a kéziféket, így az aszfaltúton már egészen felgyorsultunk. A Velencei-tó iszapjának gyógyító erőt tulajdonított, ezért bekente magát a fekete iszappal, és egy rövid ideig magán hagyta, mielőtt belemerült a simogató vízbe. Én azonban a Balatont mindig jobban szerettem a Velencei-tónál, mivel az nem volt olyan puha, sikamlósan iszapos.

Mai eszemmel csodálom őt, ahogy egyedül megbirkózott a magánnyal. A teleket Kazincbarcikán töltötte, akkor tudott társasági életet élni, és élvezni a komfortot.

A Bence-hegy tetején állt egy régi olajfűró toronyból kialakított kilátótorony, a tetején este egy vörös csillag világított kettős céllal: hirdette a szocializmust és világított a repülőgépeknek. Az unokatestvéremmel - aki 6 évvel volt idősebb nálam - sokszor felszaladtunk toronyiránt a szőlők között. Emlékszem, le volt zárva, hatalmas tábla tiltotta a felmászást, de a dróthálón volt egy lyuk, azon pont átfértünk, így föntről megcsodálhattuk a páratlan panorámát. Hatalmas nádasok, a tó közepén a Szúnyog-sziget, ami nem véletlenül kapta a nevét. Szúnyog este nagyon sok volt, akkor még nem irtották őket. A ház előtt egy hatalmas diófa terebélyesedett, éjjel a sötétben ijesztő volt a susogása és az árnyéka. De a rigók kedvenc helye volt, onnan énekelték, hogy „trillió, trillió!” A galambok pedig azt, hogy „megölték, megölték!” Ezt is nagyanyám mesélte, addig nem tudtam, hogy értelmezhető a galambok bűgása.

Ha szerencsém volt, akkor éppen érkezésem előtt kismacskák születtek, és én egyet dajkálhattam az ovális fonott kosárban, olyankor mindig gyorsabban telt el a két hét. Talán legszebbek a reggelek voltak, azért is, mert egy nappal közelebb kerültem a hazamenetelhez. Zsuzsa mama megadta a módját a reggelinek: tejes teát ivott és lágy tojást

### MIKOR GYEREK VOLTAM... 3.

---

evett. A hófehér porcelán lágytojástartója nagy becsben van azóta is nálam. Két hordója, a lopó, a rafiaköteg, a szalmakalapja és a köténye engem boldogít. 15 évesen jártam be hozzá a János Kórház Belgyógyászatára, több hétig bent feküdt, hogy feljavítsák az állapotát. 1979 márciusában, 69 éves korában halt meg. Az ő halála volt az első, amit már fel is tudtam fogni. Előttem van anyám mérhetetlen fájdalma és gyötrelmes lelkiismeret-furdalása, hogy mit tehetett volna még érte. 2017-ben én ugyanezt éltem át az ő elvesztésekor.

A nagyszobánk falán van egy fényképe 1930-ból. Egy hajó korlátjának dőlve mosolyog a világra, tele tervekkel. Sugárzóan szép fiatal nő, fehér cipőben, fehér blúzban, fehér kalapban és fél kezén kesztyűvel, bal keze a csípőjén. A másik kép élete végén készült róla: táskás szemei, ráncos homloka és bütykös, összekulcsolt kezei inkább hálát tükröznek. A szüleim 2012-ben eladták Velencét. A szeretett tárgyakon és az emlékeken kívül nem maradt semmi belőle. De a német dalokat egyszer én is megtanítom majd az unokámnak, és akárhányszor hallom a rigókat és a galambokat, mindig Velence varázslatos világa jut eszembe róluk.

### **Klotz Mária: gyerekként**

mikor gyerek voltam  
nyáron mezítláb jártam  
pocsolyába beleléptem  
drága ajándékot nem kértem

mikor gyerek voltam  
nyáron eperfagyit nyaltam  
bogáncsból készítettem bútort  
Slötyi-partján sok-sok béka kuruttyolt

mikor gyerek voltam  
egész nyáron a réten játszottam  
szomszéd lányokkal bújócskáztam  
csintalan fiúkkal fogócskáztam

## A VERSLISTA ÁLTAL KIÍRT NYÍLT PÁLYÁZATOS ÍRÁSOKBÓL...

---

mikor gyerek voltam  
még nem ismerhettem a mobiltelefont  
de hallgattam anyukám csodás meséjét  
éreztem sugárzó szeretetét

mikor gyerek voltam  
sokat kirándultam  
szüleimmel bejártuk a hegyeket  
gombát, hecsedlit szedtünk, eleget

amikor gyerek voltam  
állatkertben lovagoltam  
vidámparkban ringlispileztem  
cirkuszban attrakciót nézegettem

mikor gyerek voltam  
gyakran társasoztam  
mindig a bátyám nyert  
Fekete Péter-kártyát is kevert

mikor gyerek voltam  
ócska vasszánkóval siklottam  
óriási gyöngyhó esett  
még az orrom is befehéredett

mikor gyerek voltam  
stiglic madarat tartottam  
görbe cigánykereket hánytam  
pöttyös labdát hajigáltam

gyermekként boldog voltam  
gyermekláncfűt szedegettem  
eszterláncot énekeltem  
mindig vidám volt a kedvem

sok jóra emlékszem -  
azt hiszem

nem hiszem -  
tudom

#### Sági Klári: Paprikavágás

Szép gyerekkorom volt, jólesik rá visszagondolni. A nagyszüleim kis házában laktunk sokan, esetenként tízen is együtt. Apukámat szinte csecsemőkorunkban veszítettük el, anyukánk folyton dolgozott, néha több munkát vállalt, így szüksége volt a nagymama segítségére. A család több tagja aktív melósként napközben ritkán tartózkodott otthon, a nagy láta el az összes ház körüli teendőt, főzött, mosott, kertet művelt, időnként másoknál takarított, vasalt. Kellott a pénz, mert sok éhes szájat kellett betömni, a luxus ismeretlen volt, szerény, tisztos szegénység jellemezte a szomszédságot, a környezetünkben élő családokat, ahogyan minket is. Nem volt különbség, mi, gyerekek szinte teljesen egyforma mackónadrágban, dorkóban, nyáron egy kis fürdőruhafélében jártunk. Sokan éltünk egymás közelében, nyaranként és kellemes időben jóformán az utcán töltöttük egész napunkat. Játsoztunk, elég volt hozzá egy labda, egy árokpárt, fogócskázunk, bújócskázunk, sátrat barkácsoltunk plédéből a fák árnyékot adó oltalmában, majd órákon át kártyáztunk, olvasgattunk, beszélgettünk, vagy sárkányt építettünk és eregettünk, átjártunk egymás kertjébe mosatlan gyümölcsöt csenni. Néha morgolódva gyomlálgattunk egy kicsit a kertekben, segítettünk az otthoni munkákban. Időnként hazaszaladtunk enni valamit, így telt el a hosszú nyári szünet. Sok kedves játék, vidámság, barátság, gondtalanság - ez jut eszembe. Mindezek mellett az emlékeimből előtölkodik egy másik képsor is, ez volt a paprikavágás. Valahogy így zajlott:

- Azok az én ládáim, takarodj onnan! - hallok egy mérges hangot, miközben egy félreeső ládakupac felé közeledem. Arra eszmélek, hogy valaki megragad és hátrapenderít, majd a poros földön találok magam. Kicsi vagyok, 10-12 éves, aprócska lányka. Hogyan is vehetném fel a versenyt a rám ripakodóval?

- Hagyod békén azt a kislányt! - ez a hang az idősebb nagybátyámé volt, aki segítségemre sietett, mert látta a rám támadó legénykét, aki erre már közel sem volt olyan magabiztos. Behúzta fülét-farkát és elsomfordált. Így sikeresen megkaparinthattuk az üres ládákat.

Egy nagydarab kamasz fiú ordított rám, aki szemlátomást nem hagyott kétséget afelől, hogy ő a legerősebb a sok kisebb gyerek között. Így ment ez, a paprikáért, az üres ládákért, de még a mérlegelésért is sort kellett állni. Komoly harc folyt, hogy elegendő vágni való, lehetőleg egészséges paprikamennyiséget, s a tároláshoz szükséges üres ládákat szerezzenek a vágók. Gyakran a gyerekeket küldték sortállni, addig is dolgozhattak, haladhattak a felnőttek.

Amint beérett a paprika, a helyi, akkoriban az ország egyik legnagyobb konzervgyára meghirdette a vágást, ami minden nyáron alkalmi munkalehetőséget biztosított a hatvani és környékbeli lakosoknak. Ilyenkor egész családok jelentkeztek, még néhány nap szabadságot is kivettek az aktívak, hogy besegítsenek a többnyire nőkből és gyerekekből álló munkára jelentkezőknek. Mit is tehettek volna az anyukák és nagymamák, kénytelenek voltak magukkal vinni a gyerekeket, unokákat, hiszen egész napokra csak nem hagyhatták őket otthon magukra. Mi is jártunk, rendszeresen ott töltöttük a vakáció egy részét. Néhány napig izgalmas is volt a dolog, na de heteken át?

Kora reggel a nagymama keltett minket, felpakoltuk a cuccot, plédeket, kispárnákat, mert kemény ám a láda, ha egész nap azon ül az ember, ruhákat, vizet, ami rövid idő alatt megmelegedett, zsíros kenyereket (mást nemigen), esetleg pár szem paradicsomot, sót, mert a paprikából ugye volt elég. El ne felejtsem a jó éles késeket meg a fenőkövet!

- Tedd be a kötszert is - emlékeztetett nagyanyám -, itthon ne maradjon! Ez bizony nélkülözhetetlen kellék, mert sok kisebb-nagyobb sebesülést lehetett összeszedni, ha az ember nem figyelt, a nedves, csúszós kéz és kés okozott bajokat. Ha valaki elvágta a kezét, már ment is a tréfálgozás.

- Nem elég nehéz a ládád, még a saját hússoddal is megtetézed? - kiabálták egymásnak a szorgoskodók. Szerencsére súlyosabb bajok, amikor orvosi, vagy mentős segítségre szorult a sérült, alig-alig fordultak elő.

Ha mindent összerámoltunk, akkor indulás a Kincsembe. Kincsem, így hívták a gyár mögött, a vasútállomáson túl elterülő nagy placcot, ahol a munkára jelölték ki a helyet. Átkeltünk a vágányok fölött emelt hosszú, magas gyalogos fahídon, majd egy-két kanyar után beértünk a telepre. Érkezésünk után alkalmas, lehetőleg árnyékosabb zugot próbáltunk keresni, de kevés lombos fa állt a területen, és sajnos sosem lehetett elég korán érkezni ahhoz, hogy jó helyet szerezzünk. Ládákat cipeltünk ide és kiépítettük a munkahelyet. Hűvöset adó hátfalat emeltünk néhányból, amire pokrócokat teregettünk. A nap folyamán úgy forgattunk mindent, hogy kevés napsugár érjen, süssön ránk. Néhány faláda „fotelként” szolgált, pléddel, párnácskákkal, hogy valamicskét kényelmesebb legyen. Aztán megjelentek az autók, megindult a roham és a veszekedés az alapanyagért. Mindenki kemény, nagy, teltebb, húsos paprikát szeretett volna, de a fonnyadt, töppedtet is el kellett vinni. Lökdösődés, anyázás, káromkodás, senkit nem zavartak a gyerekek. Az emberek egymás kezéből is kikapkodták a ládákat, ha teli voltak, ha üresen volt rájuk szükség. Megszokottá vált a tolakodás, egymás taszigálása, a csúnya beszéd, veszekedés. Teljesítménykényszer!

A ládákat és a szeletelésre szánt paprikát nagy teherautókkal szállították. A gyárban leginkább zakuszkát készítettek a hosszában, csíkokra vágott alapanyagból, amit az akkori Szovjetunióba exportáltak igen nagy mennyiségben, vagy lecsókonzervet állítottak elő. Nem fizettek túl jól, ha jól emlékszem, fillérekbe került egy kiló lemetélt paprika. Nagyon sokat kellett dolgozni, hogy jó pénz gyűljön össze. Ennek ellenére mindig nagy tömeg jelent meg, és munkálkodott reggel héttől este 4-ig, 5-ig.

A paprikavágás előtt zöldbabhegyezésre is jelentkezhattünk, ami anynyit tett, hogy a bab két végét kellett levágni, ott is megjelentünk rendszeresen. Kicsi emberként akkoriban sehogyan sem értettem, miért nevezik a babot zöldnek, hiszen olyan színe volt, mint a napnak, sárgán várta sorsát. Nagyon megtanultam a bab- és paprikavágást, ma is vidáman és gyorsan végzek vele, ha ebédet készítek, vagy befőzöm. Hihetetlen, de a gyermekkorban begyakorolt mozdulatok a kezemben maradtak, ezt a munkát máig kedvelem, szívesen és gyorsan végzem.

Mi, gyerekek eleinte még türelmesen ücsörögve vagdostunk kis késünkkel, hallgattuk a nagyok beszélgetését, meséit, nyugodtabb percekben a nem ritkán vaskos tréfálkozást, viccelődést. Ha meguntuk, összeverődünk, szaladtunk néhány kört, játszottunk, vagy, ha felügyelők nem vették észre, akkor bújócskáztunk a ládák között. Ez cseppet sem volt veszélytelen, mert az egymásra rakott súlyos ládák ledőlhetnek, és egyébként is sok teherautó közlekedett, hozta-vitte az anyagokat. Később befaltunk néhány szelet paprikával, paradicsommal felturbózott zsíros kenyeret, s minden folytatódott tovább.

Estefelé, amikor már elfogyott az alapanyag, s véget ért a mérlegeléssel járó idegesítő, hosszadalmas tortúra, amit nagyon untunk, mama kiadta a parancsot: „Pakoljatok!” Lassan, fáradtan hazavánszorogtunk, ha volt főtt étel, megettük, ha nem, akkor még nagyit valamit összedobott, s vacsora után bedőltünk az ágyba. Reggel kezdődött minden újra.

Ma már nincs ilyen. Valamikor a konzervgyárban paprikát, borsót, zöldbabot, uborkát és paradicsomot dolgoztak fel, nagy mennyiségben, belföldre, külföldre. Később modern gépek vették át az emberi munka helyét, nem kellett a paprikázók. Ma meg már gyár sincs, talán csak egy kisebb üzemben paradicsomból készítenek konzerveket. Az épületeket lebontották, helyükön sportcsarnok épül. Kincsem sincs, valaki megszerzte, s az ott lévő tó körül magán horgásztanyát alakított ki, nem lehet bejutni, mert - azt beszélik - őrzik.

Szép időszak volt, jó érzés ezekre a dolgozós nyarakra visszagondolni. Most, hogy így elmélyültem az emlékekben, még valami eszembe jut, illetve szinte érzem a paprika csípős, égető erejét az ujjaimon és a szememben.

### Dobó Georgina: Haiku

Idilli napok,  
Szép gyermekkor képei,  
Tovaszálltok mind.

\*\*\*

---

*A Verslista honlapja:  
<http://portal.verslista.hu>*

---

---

*A Képzeld el... irodalmi folyóirat honlapja:  
<http://www.kepzeldel.hu>*

---

---

*Az Irodalom Feketen-Fehéren c. folyóirat honlapja:  
<http://poeta.hu/feketen-feheren>*

---

---

*A Poéta Irodalmi Portál honlapja:  
<http://www.poeta.hu>*

---